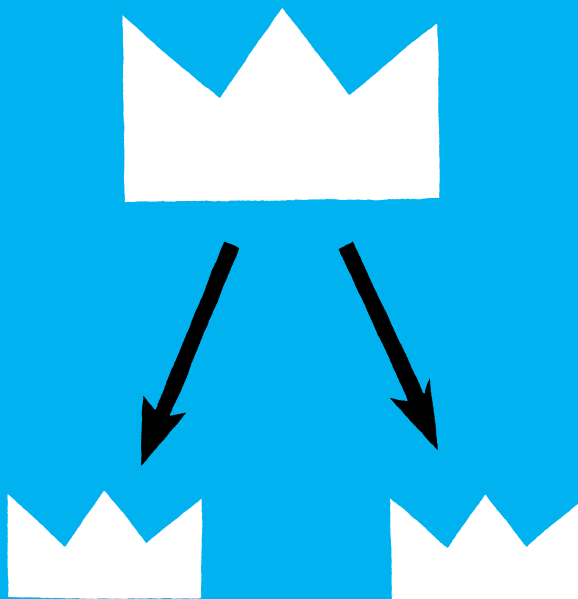

28 listopada 2015, 10.00-16.00
Porozmawiaj z notariuszem o dziedziczeniu

Testamenty

DZIEŃ
OTWARTY
NOTARIATU

Honorowy Patronat
Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Dudy

Testamenty

Dokument, jakim jest testament ma ogromne znaczenie, gdyż za jego pomocą możemy dysponować majątkiem, który gromadziliśmy przez całe życie:

- może go sporządzić każda osoba fizyczna (z reguły pełnoletnia), o ile nie została ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo,
- testament to dokument osobisty, gdyż nie można go sporządzić przez pełnomocnika,
- testament wywołuje skutek prawny po śmierci osoby go sporządzającej,
- testament pozwala decydować spadkodawcy, kto i w jakich częściach nabędzie po nim majątek, czy też poszczególne przedmioty majątkowe - w wypadku braku testamentu spadek podlega dziedziczeniu ustawowemu w częściach narzuconych przez przepisy Kodeksu cywilnego,
- dopóki żyje spadkodawca testament nie rodzi skutków ostatecznych, gdyż spadkodawca może zawsze testament odwołać, zmienić lub sporządzić kolejne testamenty.

Rodzaje testamentów

Najbardziej popularne rodzaje testamentów:

Testament własnoręczny do swojej ważności wymaga napisania go w całości własnoręcznie przez spadkodawcę, pismem ręcznym (a więc nie może być napisany na komputerze czy przez inną osobę niż spadkodawca), podpisany przez niego i opatrzony datą. Obecność świadków przy sporządzaniu takiego testamentu, wbrew pokutującym poglądom, jest całkowicie zbędna.

Testament notarialny jest sporządzany przez notariusza zgodnie z wyrażoną przez spadkodawcę wolą. Czynność ta z reguły odbywa się w kancelarii notarialnej, jednak w przypadku złego stanu zdrowia spadkodawcy, testament notarialny może zostać sporządzony przez notariusza na przykład w szpitalu lub mieszkaniu testatora.

Bez wątpienia testament notarialny pozwala najlepiej zabezpieczyć prawa spadkodawcy. Notariusz jako profesjonalista wytlumaczy wszystkie zawiłości związane z testamentem oraz pomoże wolę spadkodawcy sformułować w taki sposób, który zagwarantuje jej realizację po śmierci testatora.

Dość często zdarza się, że z testamentów własnoręcznych wynikają nie takie skutki, jakich oczekiwalby spadkodawca. Brak wiedzy prawniczej powoduje, że w testamentach własnoręcznych popeł-

nianych jest szereg błędów a trzeba pamiętać, że przy nieprecyzyjnych zapisach, w razie sporu między zainteresowanymi, testament będzie podlegał ocenie sądu.

Może się też zdarzyć tak, że nieprawidłowe zapisy w testamencie własnoręcznym spowodują, że zgodnie z Kodeksem cywilnym zostaną one zastąpione rozwiązaniami z tej ustawy.

Testament notarialny może zostać, na prośbę testatora, zarejestrowany przez notariusza w Notarialnym Rejestrze Testamentów (NORT) utworzonym przez Krajową Radę Notarialną. Rejestracja jest warta polecenia, gdyż po stronie spadkodawcy nie powoduje żadnych kosztów a jednocześnie umożliwi zainteresowanym odszukanie testamentu, jeżeli np. nie wiedzieli oni o jego istnieniu.

Testament sporządzony w formie aktu notarialnego pozwala skorzystać z wiedzy i doświadczenia notariusza gwarantując jednocześnie spadkodawcy rozporządzenie jego majątkiem na wypadek śmierci, zgodnie z jego zamierzeniami i oczekiwaniem.

Kodeks cywilny przewiduje jeszcze następujące rodzaje testamentów:

Testament alograficzny - spadkodawca w obecności dwóch świadków oświadcza swoją wolę ustnie wobec wójta, burmistrza, prezydenta miasta, starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu lub gminy, albo kierownika urzędu stanu cywilnego - na okoliczność czego spisany zostaje protokół.

Testament podróżny - sporządzony przed dowódcą statku lub jego zastępcą w ten sposób, że spadkodawca oświadcza przed nimi swoją wolę w obecności dwóch świadków, z czego zostaje spisane pismo.

Testament wojskowy - określony w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej.

Testament ustny - może być sporządzony tylko wtedy, gdy istnieje obawa nagłej śmierci spadkodawcy, a zachowanie zwykłej formy nie jest możliwe.

Zapis zwykły, windykacyjny i polecenie

W testamencie testator może zamieścić zapis zwykły, windykacyjny czy też polecenie.

Mimo częściowo wspólnej nazwy, pomiędzy zapisem zwykłym a zapisem windykacyjnym zachodzą bardzo istotne różnice.

Zapis zwykły umożliwia spadkodawcy nałożenie na spadkobiercę ustawowego lub testamentowego zobowiązania do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapisobiercy). Zapisobierca może żądać wykonania zapisu przez spadkobiercę niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu.

Zapis zwykły może być zawarty w każdym testamencie.

Zapis windykacyjny może być zawarty tylko i wyłącznie w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego, a więc przy udziale notariusza.

Zapis ten ma tę przewagę nad zapisem zwykłym, że osoba trzecia nabywa przedmiot zapisu, z chwilą śmierci spadkodawcy. Nie trzeba w związku z tym zwracać się z żądaniem do spadkobiercy obciążonego zapisem windykacyjnym o jego wykonanie.

Unika się w ten sposób ewentualnych problemów, jakie mogą się pojawić z jego wykonaniem przy zapisie zwykłym (np. spadkobierca uchyła się od wykonania zapisu, co wymagać będzie postępowania sądowego mającego na celu wyegzekwowanie zapisu).

Przedmioty, które mogą być objęte zapisem windykacyjnym wskazuje Kodeks cywilny. Wszelkich informacji w tym zakresie udzieli notariusz przy spisywaniu testamentu.

Polecenie natomiast jest nałożeniem na spadkobiercę lub zapisobiercę obowiązku oznaczonego działania lub zaniechania nie czyniąc nikogo wierzycielem (np. polecenie co do formy pochówku spadkodawcy, obowiązku ukończenia przez spadkobiercę określonej szkoły).

Wydzieliczenie

Institucja wydzieliczenia pozwala spadkodawcy pozbawić zstępnych (dzieci, wnuków, prawnuków), małżonka i rodziców prawa do zachowku.

Zachówek jest zabezpieczeniem tych spadkobierców ustawowych w sytuacji, gdy zostali oni wykluczeni od dziedziczenia poprzez powołanie spadkobierców testamentowych.

Takim pominiętym spadkobiercom ustawowym przysługuje zachówek:

- ➔ wysokości $\frac{2}{3}$ wartości udziału spadkowego, gdyby dziedziczył spadek na podstawie ustawy, jeżeli spadkobierca jest trwale niezdolny do pracy, albo jeżeli zstępny jest małoletni,
- ➔ wysokości $\frac{1}{2}$ tego udziału w innych przypadkach.

Wydzieliczenia dokonuje się w testamencie. Przyczyny dla których można dokonać wydzieliczenia określają przepisy Kodeksu cywilnego. Nie zawsze przyczyny, subiektywnie postrzegane przez testatora jako istotny powód wydzieliczenia spadkobiercy, odpowiadają przyczynom przewidzianym w Kodeksie cywilnym. Wydzieliczony spadkobierca może usiłować podważyć skuteczność wydzieliczenia. Sytuacja taka będzie podlegała ocenie sądu.

Wydzieliczenie jest trudną i delikatną materią a w związku z tym warto zasięgnąć porady notariusza, który jako profesjonalista dysponuje w tym zakresie pożądaną wiedzą i doświadczeniem.